

فصل دوم

هدف و استاندارد در آموزش

▶ سنجش معلم می تواند بر:

▶ آموزش معلم و یادگیری دانش آموزان تاثیر مثبت و منفی مهمی بر جا بگذارد.

▶ در صورتی این تاثیر مثبت خواهد بود که:

▶ 1. هدف های آموزشی معلم مفید و متنوع انتخاب شده باشند.

▶ 2. روش های سنجش یادگیری دانش آموزان با هدف های آموزشی معلم متناسب باشد.

▶ نتیجه گیری: پس هدف های آموزشی معلم زیربنای نظام سنجش وی به حساب می آیند.

▶ پس در ادامه ابتدا هدف های آموزشی و بعد مفهوم وابسته به آن یعنی استاندارد تحصیلی خواهند آمد.

هدف آموزشی

- ▶ هدف آموزشی قصد و منظوری است که معلم از انجام فعالیت های آموزشی دارد.
- ▶ چون آموزش معلم به قصد تسهیل یادگیری دانش آموزان انجام می شود به جای هدف آموزشی از اصطلاح هدف یادگیری یا رفتاری نیز استفاده می شود.
- ▶ هدف های آموزشی بیاناتی درباره نتایج آموزش هستند نه درباره آرزوها یا امیدها
- ▶ هدفها تعیین می کنند که دانش آموزان در نتیجه آموزش شما چه تغییراتی خواهند کرد.

تفاوت هدفهای رفتاری و غیر رفتاری

▶ هدف های آموزشی باید به شکل هدف های رفتاری نوشته شوند.

▶ تفاوت عمده بین هدفهای رفتاری و غیر رفتاری در این است که هدفهای رفتاری برحس

عملکرد با رفتار و اعمال قابل اندازه گیری توصیف می شوند در حالیکه هدفهای

غیر رفتاری با کمات مبهم و عبارات نامشخص بیان می شوند و در نتیجه به سهولت

قابل اندازه گیری نیستند.

▶ هدف های رفتاری 3 شاخص یا شرط دارند:

▶ رابرت میگر پرچمدار نهضت هدفهای رفتاری، این ویژگی ها را به شرح زیر مشخص کرده است:

1- بیان هدف به صورت عینی و قابل مشاهده و اندازه گیری، یعنی بر حسب عملکرد دانش آموز

2- توصیف شرایطی که با توجه به آن یادگیرنده باید عملکرد خود را نشان دهد

3- ملاکها یا معیارهایی که به وسیله آن، میزان پیشرفت یادگیرنده در رسیدن به هدفها سنجیده می شود

مثالی از هدفهای رفتاری کامل

▶ دانش آموزان باید بتواند،

▶ با استفاده از فهرستی از نام شعرای پانصد سال بعد از اسلام که معلم در اختیار او می گذارد،

1- شرایط عملکرد

▶ نام شعرای سیصد سال اول بعد از اسلام را انتخاب کند.

2- فعل (بیان هدف)

▶ دانش آموزان باید این انتخاب را با حداقل هشتاد درصد صحت انجام دهد

3- ملاک عملکرد

هدف کلی و هدف جزئی

- ▶ برای اینکه هدف کلی قابل سنجش و اندازه گیری باشد باید تبدیل به اهداف جزئی شود.
- ▶ مثلاً: هدف کلی: کسب مهارت های مورد نیاز استفاده از وسایل معمولی برای اندازه گیری طول، حجم و وزن
- ▶ اهداف جزئی:
- ▶ دانش آموز بتواند، با استفاده از یک خط کش، طول اشیاء را بر حسب سانتیمتر اندازه بگیرد.
- ▶ دانش آموز بتواند، با استفاده از یک ترازو، وزن اشیاء را بر حسب گرم اندازه بگیرد.
- ▶ دانش آموز بتواند، با استفاده از یک استوانه مدرج، حجم مایعات را بر حسب سانتیمتر مکعب اندازه بگیرد.

▶ هنگام تجزیه هدف کلی به جزیی زیاده روی نکنید.

▶ نه خیلی کلی گرا باشید نه بیش از حد جزء گرا

غایت پرورشی

▶ غایت پرورشی: هدف نهایی که از هدف های کلی خیلی کلی تر هستند غایت پرورشی گفته می شود.

▶ غایت های پرورشی بیاناتی هستند کلی و آرمانی که قصد و منظور نهادهای پرورشی یک جامعه را نشان می دهند.

▶ مثال غایت پرورشی:

▶ شناخت ارزش قداست کار و معاش حلال و روحیه مبارزه با بیکاری،
بطالت و مشاعل کاذب

هدف‌های فرایندی و فرآورده ای

- ▶ **هدف‌های فرایندی:** به کوشش‌ها و فعالیت‌هایی که یادگیرنده برای رسیدن به هدف‌های فرآورده ای انجام می‌دهد اشاره می‌کند.
- ▶ **مثال:** یادگیرنده ضمن استفاده از ماشین تحریر، دکمه‌های آن را با انگشت دست لمس کند.
- ▶ **هدف‌های فرآورده ای یا تولیدی:** به بازده‌ها یا نتایج این کوشش‌ها گفته می‌شوند.
- ▶ **مثال:** یادگیرنده بتواند یک متن 100 کلمه ای را در مدت 10 دقیقه بدون غلط ماشین کند.

مدافعان موافق و مخالف کاربرد هدفهای رفتاری

▶ مدافعان

- ▶ مدافعان اصلی هدفهای رفتاری گانیه، گلیزر، میگر و پوفام معتقدند که استفاده از هدفهای رفتاری در آموزش، این هدفهای مثبت را دارد:
  - 1- به معلم و یادگیرندگان نشان می دهد که در انجام فعالیتهای خود به دنبال چه چیزی باشند
  - 2- در میان موضوعات درسی توعی توالی منطقی ایجاد می کنند
  - 3- وسایل دقیق اندازه گیری و سنجش بازده های یادگیری را فراهم می آورند
  - 4- به معلم امکان می دهد تا تعیین کند که آنچه یادگیرندگان قرار بود بیاموزند به خوبی یاد گرفته اند یا نه؟

مدافعان موافق و مخالف کاربرد هدفهای رفتاری

▶ مخالفین:

▶ مخالفین این انتقادهای را بر استفاده از هدفهای رفتاری مطرح نموده اند:

- 1- به یادگیری اطلاعات و مهارهای جزئی محدود می شود
- 2- استفاده از این هدفها کار غیرانسانی است
- 3- این هدفها باعث محدود شدن فعالیت آموزشی و یادگیری می شوند
- 4- خلاقیت را از بین می برد

استانداردهای تحصیلی

- ▶ اصطلاحی که در آ. پ کاربردش شبیه هدف دارد.
- ▶ استانداردهای تحصیلی بیاناتی هستند که مشخص می کنند چه چیزی باید آموزش داده شود و دانش آموزان چه چیزی را باید یاد بگیرند.
- ▶ استانداردها به شکل کلی بیان می شوند از این رو به غایت های پرورشی یا هدف های کلی آموزشی شبیه اند.
- ▶ به همین سبب برای هر استاندارد یک یا چند نشانگر یا سنجه می نویسند تا آموزش پذیر و سنجش پذیر بشود.

انواع استانداردها

- ▶ استانداردهای محتوایی: بیاناتی هستند درباره واقعیت ها، مفاهیم، اصول، روشها، تعمیم ها و نظریه های مربوط به موضوع درسی
- ▶ استانداردهای عملکردی: بیاناتی هستند درباره کارهایی که دانش آموزان پس از یادگیری استانداردهای محتوایی می توانند انجام دهند.

مقایسه هدف با استاندارد

- ▶ استانداردها به هدفهای کلی و سنجه ها یا نشانگرها به هدفهای دقیق آموزشی می مانند.
- ▶ بیانات مربوط به استانداردها از لحاظ دامنه گسترده اند، اما سنجه ها بر رفتارهای مشخص دانش آموزان تاکید می ورزند.
- ▶ استانداردها را کسانی در مراکز تصمیم گیری آپ و در خارج از کلاس درس تعیین می کنند، اما هدفها را هنوز معلمان درس های مختلف و برای استفاده در کلاس های درس خودشان تهیه و تدوین می کنند.